

- JÍLEK, P. F., Rius a I. KOLENIČ, 2012. Nedokončený rozhovor s Ivanom Koleničom. In: *iliteratura.cz* [online]. [cit. 2021-12-12]. Dostupné z: <http://www.iliteratura.cz/Clanek/30837/kolenic-ivan>
- ŠRANK, J., 2013. *Individualizovaná literatúra*. Bratislava: Cathedra.
- MARČOK, V. a kol., 2006. *Dejiny slovenskej literatúry III* (2. rozšírené vydanie). Bratislava: Literárne informačné centrum.

Lenka Šafranová

Bibiana: revue o umení pre deti a mládež

Vedecko-umelecký časopis o literatúre a umení pre deti a mládež
1993 – 1997, 1999 – do súčasnosti

Bibiana je jediný slovenský časopis, ktorý vedecky reflektuje umenie pre deti a mládež (literatúra, výtvarné umenie, rozhlas, televízia, film, divadlo). Vychádza od r. 1993 (okrem roku 1998, keď časopis nebola pridelená finančná dotácia) dodnes s periodicitou 4 čísel ročne. Od založenia je nepretržite šéfredaktorom literárny vedec a spisovateľ Ondrej Sliacky. Vydavateľom časopisu je BIBIANA, medzinárodný dom umenia pre deti. Revue *Bibiana* je tiež tlačovým orgánom slovenskej sekcie IBBY (The International Board on Books for Young People), medzinárodnej neziskovej organizácie zastrešujúcej „ľudí, ktorí sa venujú spájaniu detí so svetom kníh“ (motto IBBY).

Bibiana je priamym pokračovaním československého odborného časopisu *Zlatý máj* (časopis o detské literatúre a umení), vychádzajúceho od roku 1956, ktorý po rozpade Česko-Slovenska

pokračoval už len v Čechách. *Zlatý máj* z existenčných dôvodov od roku 1993 preferoval populárno-informatívne a pragmatické zameranie na úkor pôvodnej odborno-populárnej orientácie; čoskoro však zanikol a roku 1995 ho nahradil časopis *Ladění*. „Po zániku *Zlatého mája* a jeho nasledovníka (štvrtročníka) *Ladění* (Brno) trpí české prostredie absenciou periodika, v ktorom by sa dalo systémovjšie sledovať život detskej literatúry, preto publikačné možnosti, ktoré českým kolegom poskytuje *Bibiana*, sú informačne obojstranne užitočné“ (Stanislavová 2014, s. 136). *Bibiana* naďalej rozvíja predovšetkým odbornú a literárnoviednú profiláciu (Toman 1996, s. 63).

Bibiana „pozorne diagnostikuje literárny vývin i súčasnú literárnu situáciu v tvorbe pre deti a mládež, upozorňuje na jej možnosti a načrtáva jej budúce smerovanie“ (Lešková 2014, s. 173); je „významným stimulátorom rozvoja celoslovenskej odbornej reflexie pôvodnej tvorby pre deti a mládež v interdisciplinárnom rozmere“ (Sliacky 2014, s. 179). Jedným z najväčších prínosov časopisu je uverejňovanie bilančných hodnotení slovenskej beletristickej, ilustračnej a dramatickej tvorby pre deti a mládež. Najkomplexnejšie beletriu pre deti a mládež hodnotí Zuzana Stanislavová (od roku 1996 dodnes), neskôr sa osobitne hodnotila detská poézia (Martin Klimovič 2011, 2012 a 2014, od roku 2017 Dávid Dziak). Ilustračnú produkciu pre deti a mládež systematicky analyzovali a hodnotili Barbara Brathová (2001, 2005 – 2008) a Michal Tokár (2009 – 2011), od roku 2012 (okrem roku 2017) dodnes Iveta Gal Drzewiecka. Dramatickú tvorbu od roku 1999 spracovávala Marta Žilková, potom (od roku 2010) dvojica Adela Mitrová (mediálna tvorba) a Lenka Dzadíková (divadelná tvorba). Časopis naďalej udržiava kontinuitu s českým umeleckým kontextom a každoročnú českú produkciu pre deti a mládež predstavovala Naděžda Sieglóvá (2004 – 2010, okrem roku 2008).

Zásadným prínosom časopisu sú polemiky a diskusie o aktuálnych otázkach tvorby pre deti; napríklad o vpáde gýču a braku do slovenskej

detskej literatúry začiatkom 90. rokov 20. storočia (1 a 2/1997), o zaradení komiksu do literatúry pre deti a mládež (3-4/1997, 2/2007) či o populárnom fenoméne Harry Potter (1 a 2/2002). Slovenskú detskú literatúru podnetne obohacujú ankety; na pokračovanie vychádzala anketa o poslaní literatúry pre deti a mládež cez mimetický a fantastický princíp (1/1993, roč. 2, v č. 1-4/1994) či druhá s názvom *Vlákenko nádeje* (1/1997, pripravil O. Sliacky) o hodnotných detských knihách 90. rokov (zovšeobecnené závery ankiet podáva Viera Žemberová 2006).

Významné miesto v slovenskej literatúre pre deti a mládež majú štyri špeciálne čísla *Bibiany*. V č. 4/2001 sú publikované rozhovory s autorami detskej literatúry, v dvojčísloch 2-3/2003 a 3-4/2004 heslá zo *Slovníka slovenských spisovateľov pre deti a mládež*. Č. 3/2005 sa venuje 50. výročiu Bienále ilustrácií Bratislava a č. 4/2020 zasa 30. výročiu BIBIANY. Časť čísel je monotematických a zameriavajú sa na tvorbu jedného autora, ktorého dielo bolo potrebné uviesť nanovo alebo ho podrobiť komplexnej vedeckej reflexii (Klára Jarunková v č. 3/2002; rehabilitovaná Jaroslava Blažková v č. 1/2004; Lubomír Feldek v č. 4/2006). K rozšíreniu odborného poznania detského príjemcu prispievali články pedagóga a psychológa Mirona Zelinu o témach, ktoré sa prezentovali v umeleckej tvorbe pre deti a mládež 90. a nultých rokoch 20. a 21. storočia (agresia, týranie, násilie, chudoba, smrť, samota, šikanovanie atď.).

Časopis *Bibiana* rozvíja kontakty so zahraničnou odbornou detskou literatúrou. Osobitným spôsobom sa udržiava spolupráca s odborníkmi z Česka, v č. ide o odborné state, ktoré pripravovali Zdeněk Heřman, Jaroslav Toman, Svatava Urbanová a Hana Šmahelová. Česko-slovenská kontextová blízkosť je demonštrovaná pravidelnou sekciou *Listy spoza Moravy* (autorsky Milena Šubrtová, od 2/2013). Rovnako dôležité sú kontakty s vojvodinskou slovenskou enklávou (autorsky najmä s Jarmilou Hodoličovou

a Zuzanou Čížikovou). Súčasťou č. sú informácie z domácich a zahraničných kultúrnych podujatí o umení pre deti, z Medzinárodného dňa detskej knihy, Bienále ilustrácií Bratislava, Bienále animácie Bratislava či z podujatia Najkrajšie a najlepšie detské knihy jari, leta, jesene a zimy na Slovensku.

Literatúra

- LEŠKOVÁ, D., 2014. Participácia Bibiany, revue o umení pre deti a mládež, na reflexii súčasnej literatúry pre deti a mládež (1993 – 2013). In: O. SLIACKY a kol. *Dejiny slovenskej literárnovednej reflexie literatúry pre deti a mládež*. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, s. 166-174.
- SLIACKY, O., 2014. Záver. In: O. SLIACKY a kol. *Dejiny slovenskej literárnovednej reflexie literatúry pre deti a mládež*. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, s. 175-179.
- STANISLAVOVÁ, Z., 2014. Literatúra pre deti a mládež v odbornej reflexii po roku 1970. In: O. SLIACKY a kol. *Dejiny slovenskej literárnovednej reflexie literatúry pre deti a mládež*. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, s. 111-165.
- TOMAN, J., 1996. Česká kritika versus súčasná detská kniha. In: *Bibiana: revue o umení pre deti a mládež*. Roč. 4, č. 1, s. 61-63.
- ULIČIANSKY, J., 1993. Vážení priatelia. In: *Bibiana: revue o umení pre deti a mládež*. Roč. 1, č. 1, s. 1-2.
- ŽEMBEROVÁ, V., 2006. Literárni kritika slovenskej literatúry pro mládež. Mapované literárnou kritikou. Sondy do desaťročia. In: S. URBANOVÁ a Z. STANISLAVOVÁ. *Současná slovenská literatúra pro děti a mládež (antologie)*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Filozofická fakulta, s. 215-224.

Dávid Dziak